

наступні критерії сформованості комунікативної компетентності майбутнього викладача вищої школи: рівень психолого-педагогічних знань з комунікації; якість мовленнєвої підготовки; готовність до комунікації; ефективність комунікативних процесів; гнучкість організації комунікативних процесів; продуктивність використання вербальних, невербальних, документних та електронних засобів комунікації; характер комунікації; своєчасність виявлення перешкод і комунікативних бар'єрів у комунікації.

У ході дослідження було виділено два варіанти комунікативної поведінки викладача вищої школи: неефективний, якому відповідає дефіцитарний рівень комунікативної компетентності, та ефективний, якому відповідають базовий, продуктивний та креативний рівні. Неефективний – пов'язаний з низькою готовністю до комунікації, відсутністю необхідних психолого-педагогічних знань, недостатнім рівнем мовленнєвої підготовки, нездатністю використовувати вербальні, невербальні, документні та електронні засоби комунікації в навчальному процесі, неоптимальними стратегіями комунікації тощо.

При виборі показників сформованості комунікативної компетентності головна увага приділялася аспектам підготовки й передачі інформації. У ході експериментальної роботи було виділено такі показники: готовність до комунікації з професійних та особистих мотивів; готовність і вміння слухати іншого; здатність зрозуміти позицію іншого; почуття самоповаги й поваги до іншого; здатність критично оцінювати одержану інформацію; здатність виявляти перешкоди, перепони та бар'єри в комунікації; рівень мовленнєвого розвитку; вміння грамотно висловлювати власні думки; вміння скласти план

повідомлення, структурувати матеріал відповідно до плану; вміння вести діалог; вміння публічного виступу; вміння письмової комунікації; вміння користуватися засобами електронної комунікації; вміння добирати інформацію з теми; вміння шукати інформацію в Інтернеті; вміння використовувати засоби електронної комунікації; вміння коригувати свою поведінку у процесі комунікації; вміння презентувати навчальну інформацію в документній та електронній формах.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших пошуків у даному напрямку. Специфіка комунікативної компетентності викладача вищої школи виявляється у характері комунікативної взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу, у здатності й готовності до взаємодії з колегами, студентами, адміністрацією освітнього закладу для вирішення професійних задач.

Список джерел:

1. Астахова, Е.В. Кадровый корпус высшей школы Украины: метаморфозы развития: [монография] [Текст] / Е.В. Астахова. – Харьков: изд-во НУА, 2006. – 187 с.
2. Гончарова, Н.Л. Категории «компетенция» и «компетентность» в современной образовательной парадигме [Текст] / Н.Л. Гончарова // Вестник Северокавказского государственного технического университета. – 2007. – № 5. – С. 44-50.
3. Кічук, Н.В. Проблеми застосування компетентнісного підходу у вищій технічній школі [Текст] / Н.В. Кічук // Вісник Черкаського університету. Випуск 179. – Черкаси: вид. від. ЧНУ, 2010. – С. 22-25.
4. Касярум, К.В. Комунікативні аспекти професійної діяльності викладача вищої школи: [методичні рекомендації] / К.В. Касярум. – Черкаси: вид. від. ЧНУ, 2011. – 80 с.

МАКАРЕНКО Л.Л.,

доцент кафедри інформаційних систем і технологій
Національного педагогічного університету ім.М.П. Драгоманова,
кандидат педагогічних наук, доцент

УДК 004.712:378.147.091.313

ПОБУДОВА МЕРЕЖЕВОГО ІНФОРМАЦІЙНО-НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ)

У статті розглянуті загальні питання побудови мережевого інформаційно-навчального середовища ВНЗ. Подається визначення понять «інформаційно-освітній простір», «інформаційно-освітнє середовище» та «інформаційно-навчальне середовище ВНЗ». Проводиться аналіз аспектів його використання у процесі підготовки фахівців у галузі освіти.

Ключові слова: інформаційне середовище, інформаційний простір, інтегроване інформаційне середовище, інформаційно-навчальне середовище вищого навчального закладу.

В статье рассмотрены общие вопросы построения сетевой информационно-образовательной среды ВУЗа. Дается характеристика понятиям «информационно-образовательное пространство», «информационно-образовательная среда» и «информационно-образовательная среда высшего учебного заведения», а также проводится анализ аспектов использования этой среды для подготовки специалистов в системе образования.

Ключевые слова: информационная среда, информационное пространство, интегрированная

информационная среда, информационно-образовательная среда высшего учебного заведения.

In the article is given the general questions of construction network of informatively educational environment of higher educational establishment. Determination is given which is connected to informative educational space, informatively educational environment and informatively educational environment of higher educational establishment. The analysis of aspects of its use is conducted for preparation of specialists in the system of education.

Keywords: informative environment, informative space, an informative environment is computer-integrated, informatively educational environment of higher establishment of education.

Постановка проблеми. Упровадження інформаційних технологій спричинило пошук нових шляхів для ефективності й результативності навчання, оскільки масштабне їх використання відбувається досить хаотично. Це обумовлено відсутністю теоретичних основ систематизації та інтеграції подібних засобів, відсутністю системності в розробці, накопиченні і практичному використанні інформаційних ресурсів. Як правило, подібні засоби ніяк не пов'язані між собою й не виправдано дублюють одну й ту саму інформацію, що спричиняє проблеми змістовного та методологічного характеру.

Окрім цього, засоби інформатизації, що використовуються в межах одного навчального закладу, вимагають принципово різних методичних і технологічних підходів. Тому необхідні однотипні вимоги й рекомендації, які спростили б їх створення та використання в педагогічних ВНЗ, надали б можливість збудувати методологію підготовки педагогів до роботи в умовах системної і комплексної інформатизації.

Отже, в ролі такої системи можна запропонувати інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу. Саме воно є домінуючим елементом у системі сучасного професійного навчання, що забезпечує активне використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Освітнє середовище завершує історичний ряд форм організації навчання на інтеграційній основі, вбирає в себе все найкраще, що було накопичене інноваційною педагогікою за минуле століття.

Аналіз останніх досліджень. Концепцію інформаційного середовища вперше було запропоновано Ю.А. Шрейдером [3], який розглядав його не лише як провідника інформації, а й як активний чинник, що взаємодіє та впливає на його учасників.

Подальше вивчення інформаційного середовища відбувалося в різних напрямках, серед яких можна виділити три основні [2; 3; 16]:

- інформаційне середовище як діяльність. Людина є учасником комунікаційного процесу, в центр ставиться її здатність подати особисте знання в тій формі, в якій воно може бути передане, і сприйнявши інформацію (“чуже” знання), знов перетворити її на власні знання;
- інформаційне середовище як система форм комунікації, що історично склалося;
- інформаційне середовище як інформаційна

інфраструктура, створена суспільством для здійснення комунікативної діяльності в масштабах, що відповідають рівню розвитку цього суспільства (видавництва, бібліотеки, інформаційні центри, банки даних, засоби масової інформації тощо).

Водночас слід відрізнити інформаційне середовище від інформаційного простору. Так, перебуваючи в певному інформаційному просторі, людина може переходити з одного інформаційного середовища в інше (при зміні професії, роду занять, захоплень, переході на новий рівень навчання тощо). Одночасно індивід може перебувати в декількох різномірних інформаційних середовищах, які сприйматимуться як єдине ціле (наприклад, інформаційне середовище вищого навчального закладу (ВНЗ), інформаційне середовище віртуальної реальності тощо).

Характерною рисою будь-якого інформаційного середовища є інформація, проте саме по собі воно не гарантує ефективності перебування людини в цьому середовищі, оскільки в цьому випадку найбільше значення має наявність навичок роботи з інформацією, що виробляються у процесі навчання.

За словами Ю.А. Шрейдера [2], у книгах можна прочитати багато чого, але з них не можна отримати уміння читати. Інфосередовище може зберегти багато знань, але не може зберегти в собі уміння користуватися ним.

Інформаційне середовище утворюється окремою групою людей, тоді як інформаційний простір створюється в результаті життєдіяльності всього людства й є досить консервативним щодо змін. У формуванні інформаційного середовища навчальної діяльності беруть участь [1; 6]:

- викладач – визначає зміст програми курсу, вибір навчальної літератури, методи викладання, стиль спілкування тощо;
- педагогічний колектив навчального закладу – встановлює загальні вимоги до студентів, традиції певного навчального закладу, форму взаємин педагогічного і студентського колективів тощо;
- держава як суспільний інститут – визначає матеріальне забезпечення освіти загалом, соціальне замовлення на формування тієї або іншої системи знань і поглядів.

Останнім часом все частіше використовується термін “інтегроване інформаційне середовище”, який визначає взаємодію/об’єднання окремих елементів системи (у нашому випадку – системи освіти) між собою з метою здобуття нової якості, недосяжної навіть за наявності окремих компонент,

за рахунок організації їх у систему [12].

Освітній простір розуміється як сукупність усіх навчальних закладів у системі освіти, що зв'язані певними стосунками та підкоряються одним законам. Студент у цьому випадку винесений за рамки освітнього простору.

Поняття “освітнє середовище” є більш вузьким. Такі дослідники, як В.А. Козирєв, І.К. Шалаєв, А.А. Веряєв [6] визначають його як середовище функціонування конкретної освітньої установи, конкретне середовище навчального закладу, що являє собою сукупність матеріальних, просторово-предметних і соціальних чинників та міжособистісних стосунків.

Всі вищенаведені чинники взаємопов'язані, доповнюють та збагачують один одного і впливають на кожного суб'єкта освітнього середовища.

Освітній простір може також визначатися як освітня система. Обґрунтованість такого розуміння освітнього простору полягає в тому, що він визначається й існує лише всередині освітнього процесу в чітких просторово-часових межах. Освітній процес триває за жорстким розкладом та є закінченою й невід'ємною частиною навчального процесу, що вирішує певні дидактичні завдання й має низку інших ознак, характерних для освітньої системи [7].

Освітнє середовище – це якісно новий історичний і логічний рівень організації системи освіти, що зберігає спадкоємність як щодо інноваційних форм організації навчального процесу, таких як трудова школа, міжпредметні зв'язки, інтегровані курси, так і щодо такої традиційної, класичної форми, як навчальний предмет.

Освітнє середовище є конструктивною відповіддю на одне з основних питань сучасної педагогіки – зв'язку освіти, науки і культури [9; 14]. У аспекті цієї проблеми можна виділити три найбільш значимих напрями у вітчизняній педагогіці:

1) розуміння системи освіти як культуродоцільного та культууроутворюючого середовища, малої культури, культурного мікрокосму (В.С. Біблер, Е.В. Бондарьовська, А.П. Валіцька, О.С. Газман, В.П. Зінченко, І.В. Бестужев-Лада, Е.П. Білозерцев, І.Д. Гончаров, Р.Б. Корнетов, Н.Д. Нікандров та ін.) [7; 9; 14];

2) перехід від знанневої до особистісно-розвиваючої, особистісно орієнтованої парадигми.

На розвиток цього нового підходу до можливостей освітнього процесу вплинули проектування, програмно-методична розробка і впровадження в масову школу систем розвиваючого навчання, створенням яких займалися В.В. Давидов, Л.В. Занков, Д.Б. Ельконін. Психолого-педагогічні

основи освіти нового особистісно-розвиваючого типу були закладені у працях І.Б. Котової, В.А. Петровського, В.І. Слободчикова, М.А. Холодної, Е.Н. Шиянова, І.С. Якиманської та ін. Широку популярність у зв'язку з цим підходом отримали педагогічні концепції особистісно орієнтованої освіти Н.І. Алексєєва, Е.В. Бондарьовської, С.В. Кульневича, В.В. Серікова, а також низку концептуальних ідей, що розробляються Т.П. Власовою, В.І. Данільчуком, В.В. Зайцевим, М.В. Кларінім, Н.К. Сергєєвим, В.А. Сітаровим, Е.Н. Сорочинською, Л.М. Сухоруковою, Р.М. Чумічевою та ін. [11; 15; 17];

3) значне підвищення загальної методологічної культури педагогіки, диференціація емпіричного й теоретичного мислення, можливість проведення науково-педагогічного дослідження на теоретичному рівні [4, с. 17].

Всі три напрями характеризують новий етап розвитку педагогічної думки. Вони докорінно змінюють уявлення, що склалося, про те, яким має бути освіта ХХІ століття. На відміну від традиційного розуміння освіти як процесу опанування знаннями, уміннями та навичками, вони пропонують ширший погляд на освіту як на становлення людини, її особистості, отримання нею себе, свого людського образу, неповторної індивідуальності, духовності, творчого потенціалу. Вони розвивають і збагачують педагогічну культуру нового часу, роблячи суттєвий внесок у історичний розвиток парадигмальної основи гуманістичної педагогіки.

Мета статті полягає в розгляді згальних питань побудови мережевого інформаційно-навчального середовища вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу статті. Модель гуманітарного середовища охоплює середовище навчання (структура першого плану) та позанавчальне й мовне середовища (фонові середовища).

Всі ці структури є відкритими. При цьому структура першого плану менш відкрита, вона більш замкнута на навчальному закладі, його організаційних структурах, кадрах, матеріально-технічних можливостях.

У рамках вищенаведеної моделі освітнє середовище повинне виконувати наступні основні функції [8]:

– *інтеграційну функцію*, обумовлену властивостями цілісності й універсальності освітнього середовища;

– *функцію фундаменталізації* – так само, як і попередня, вона пов'язана з цілісністю й універсальністю середовища;

– *розширювальну функцію*, яка пов'язана із властивостями багатоаспектності й надмірності та полягає у представленні надлишкової системи

різноманітної інформації;

– *лінгво-орієнтуючу функцію*, яка вказує на особливу роль мови в освіті.

Існують різні модифікації освітніх середовищ.

Так, наприклад, А.А. Калмиков і Л.А. Хачатуров [3] виділяють віртуальні освітні середовища, під якими розуміють середовища, що сприяють творчому розумінню Себе Нового, тобто особистості, яка перебуває у процесі освітнього становлення, освоює як нові знання, так і нові ступені свободи – аксіологічний підхід.

Решта, наприклад А.Я. Данилюк [5], описують інтегровані й розподілені освітні середовища. Кажучи про інтеграційний освітній простір, цей автор відзначає неопрацьованість самого поняття “інтеграція” в сучасній педагогіці, яке було привнесено в неї у 80-х рр. ХХ століття з філософії.

Для розуміння інтеграції в педагогічному контексті А.Я. Данилюк використовує модель інтелектуальної поведінки Ю.М. Лотмана [12]. Згідно з цією моделлю, розумовий процес триває в системі як мінімум бінарного кодування: спочатку інформація оформляється в тексті за одними правилами, а потім перекодовується і представляється вже в іншому (новому) тексті.

Ця модель легко може бути пристосована до освітнього процесу. Текст-суб’єктна модель у цьому випадку буде шуканим об’єктом, призначеним для визначення поняття інтеграції освіти, її теоретичного дослідження і проектування на цій основі інтеграційних освітніх систем.

Найбільшою популярністю останнім часом користується термін “інформаційно-освітнє середовище”, під яким розуміється системно-організована сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного й організаційно-методичного забезпечення, що орієнтоване на задоволення освітніх потреб користувачів [10].

Під інформаційно-освітнім середовищем у більш вужчому значенні розуміють пов’язані між собою певним чином освітні установи, які перебувають в умовах інформаційного обміну, що організовується спеціальними програмними засобами [3].

У технологічному плані інформаційно-освітнє середовище можна представити як програмно-телекомунікаційне середовище, що забезпечує єдиними технологічними засобами ведення навчального процесу, його інформаційну підтримку й документування в середовищі Інтернет для будь-якого числа навчальних закладів, незалежно від їх професійної спеціалізації і рівня освіти [3].

До поняття інформаційно-навчального середовища входять умови, що забезпечують навчання [3], а саме:

– наявність системи засобів “спілкування” із загальнолюдською культурою, що призначена для зберігання, структуризації і представлення накопиченого знання, а також для її передачі, переробки і збагачення;

– наявність системи самостійних занять, пов’язаних з обробкою інформації;

– наявність інтенсивних зв’язків (вертикальних і горизонтальних) між учасниками навчального процесу.

В інформаційно-навчальному середовищі можна виділити п’ять блоків [3; 7; 13; 16]:

– *ціннісно-цільовий* – сукупність цілей і цінностей педагогічної освіти, які можуть бути значимими для досягнення поставленої мети навчання й учіння;

– *програмно-методичний* – вся необхідна інформація відносно можливих стратегій, форм і програм підготовки;

– *інформаційно-знаннєвий* – система знань і умінь студента, складова основа його професійної діяльності, що також визначає властивості пізнавальної діяльності, які впливають на її ефективність;

– *комунікаційний* – сукупність форм взаємодії між учасниками педагогічного процесу;

– *технологічний* – система засобів навчання, що використовуються в інформаційно-навчальному середовищі (наприклад, використання нових інформаційних технологій, у тому числі телекомунікаційних мереж).

Відповідно до функціонального призначення виділяють три типи інформаційно-освітніх середовищ [1]:

1) середовища, орієнтовані на представлення знань;

2) середовища, орієнтовані на самостійну діяльність з одержання знань;

3) змішаний тип середовищ.

Перший тип середовищ пов’язаний з апаратно-програмною моделлю галузі знання, що вивчається, в яку вбудовується певна методика або методики навчання. Як правило, це високоструктуровані навчальні середовища, в яких програмно визначені характер і напрям (або напрями) навчання, можливості і форми участі студента, реалізується послідовне наближення до поставленої кінцевої мети навчання. У створенні таких середовищ активно використовується когнітивний підхід, в основі якого лежить опора на внутрішню структуру людського знання, на системно-структурні властивості предмета, що вивчається. Такі середовища можуть бути встановлені як на локальному комп’ютері, так і в мережевому середовищі (локальному або глобальному). До цього ж типу належить більшість інтелектуальних і адаптивних навчальних середовищ, направлених на реалізацію гнучкого

індивідуалізованого процесу навчання, в основі якого лежать моделі пізнавальної діяльності студента.

Середовища першого типу можуть бути як “відкритими” (наприклад, програмні оболонки дають змогу викладачеві замінити зміст або внести щось нове), так і “закритими” (прикладом є комплексні інтелектуальні середовища). Комунікаційні функції в таких інформаційно-освітніх середовищах використовуються переважно для управління навчальним процесом. Зовнішні інформаційні ресурси (розподілені бази даних, віртуальні бібліотеки, електронні навчальні посібники тощо) можуть бути включені у процес навчання, але використовуються, як правило, в обмеженому контексті, як доповнення до змісту основного курсу. Разом із цим все більше визнаються уявлення про навчальне середовище в руслі стратегії розвиваючого навчання, коли процес навчання поєднується з широким спектром можливостей комп'ютера, які в різних формах використовуються для витягання і здобування знань. Таке розуміння інформаційно-освітніх середовищ складає основу другого типу середовищ.

Для другого типу середовищ характерним є те, що навчання – це органічна похідна структури взаємодії [Сьюзел, Ротерей, 1988], тому в цьому випадку наголос робиться на процеси, що лежать у основі формування того або іншого уміння або навички. Витоки такого підходу лежать у теоріях Л.С. Виготського та його послідовників, що розглядають навчання як активний процес, у якому студент відіграє роль “конструктора” знань, а процес конструювання знань базується на поточних і раніше здобутих знаннях і досвіді студента. У більшості зарубіжних досліджень упродовж останніх двох десятиліть навчальні середовища розглядаються з позицій їх діяльнісного, конструктивного характеру, а розуміння середовища базується на концепції отримання знань у процесі вирішення змістовних завдань, розроблених у рамках конструктивістської когнітології. Згідно з таким поглядом, навчання в інформаційно-освітньому середовищі є активним процесом, що направлений на витягання, конструювання знань, а не на просте їх відтворення. Навчання в такому трактуванні виконує роль підтримки конструктивних зусиль студента з опанування знань і умінь.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, зауважимо, що останніми роками відбувається “стирання” відмінностей між цими типами середовищ і формуються середовища, які інтегрують обидва підходи, тобто середовище є джерелом навчально-методичного знання з конкретної галузі знання й одночасно високоструктурованим середовищем для організації

різних форм самостійної пізнавальної діяльності. Такі середовища, як правило, формуються в межах загальнодоступних технологій в середовищі *www* або базуються на професійно розроблених оболонках – розподілених навчальних середовищах, орієнтованих на співпрацю, й інших, тих, що базуються на телекомунікаційних технологіях. Вони відкриті і для викладача, і для студента, що дає змогу доповнювати зміст і робити корективи, представляти результати своєї навчальної діяльності в середовищі. Комунікаційні процеси в такому інформаційно-освітньому середовищі забезпечують дидактичний, методичний і організаційний фон навчання й виступають центральним елементом навчального процесу.

Список джерел:

1. Васильев, В.Н. Концепция построения естественнонаучного образовательного портала [Текст] / В.Н. Васильев, С.К. Стафеев, М.В. Сухорукова // Телематика-2002: Всерос. научн.-метод. конф. – Санкт-Петербург, 2002. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://tm.ifmo.ru/db/doc/get_thes.php?id=238.
2. Веряев, А.А. От образовательных сред к образовательному пространству: понятие, формирование, свойства [Текст] / А.А. Веряев, И.К. Шалаев // Педагог. – 1998. – № 4. – С. 9-14.
3. Виды сред в образовании: Курс подготовки координаторов для системы дистанционного обучения [Текст] – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://courses.urc.ac.ru/eng/u7-9.html>.
4. Воронина, Т.П. Образование в эпоху новых информационных технологий: методологические аспекты [Текст] / Т.П. Воронина, А.А. Веряев, И.К. Шалаев. – М., 1995. – 220 с.
5. Данилюк, А.Я. Теоретико-методологические основы проектирования интегральных гуманитарных образовательных пространств: автореф. дис. ... д-ра пед. наук [Текст] / А.Я. Данилюк. – М., 2001. – 20 с.
6. Дистанционное обучение в Интернет: Материалы по дистанционному образованию проекта xDLS [Текст] – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.xdlsoft.com/doc/I_intro.html.
7. Ключенко, Т.И. Соотношение понятий “образовательная среда” и “образовательное пространство” как один из исходных ориентиров при проектировании гуманитарной образовательной среды в вузе культуры и искусств [Текст] / Т.И. Ключенко // Национальная библиотека республики Татарстан. – Режим доступа: <http://www.kitaphane.ru/present/kti.shtml>.
8. Козырев, В.А. Построение модели гуманитарной образовательной среды [Текст] / В.А. Козырев // Педагог. – 1999. – № 7. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dvgu.ru/umu/didjest/pedagog/year99/artl4.htm>.
9. Конев, В.А. Культура и архитектурное педагогическое пространство [Текст] / В.А. Конев // Вопросы философии. – 1996. – № 10. – С. 46-57.
10. Концепция создания и развития информационно-образовательной среды

- Открытого Образования системы образования РФ (краткая редакция) [Текст] – Дистанционное образование в СГУ. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://do.sgu.ru/conc.html>.
11. Костина, Т.Н. Гуманизация и компьютеризация образования как факторы развития личности: дис. ... канд. филос. наук [Текст] / Т.Н. Костина. – М., 1995.
 12. Лотман, Ю.М. Семиосфера [Текст] / Ю.М. Лотман. – СПб.: Искусство-СПБ, 2000. – 704с.
 13. Омаров, О.А. Информационно-образовательная среда региона и информационные ресурсы [Текст] / О.А. Омаров, С.А. Ахмедов // Всероссийская научно-методическая конференция Телематика-2002. – Санкт-Петербург, 2002. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://tm.ifmo.ru/db/doc/get_thes.php?id=91.
 14. От образовательных сред к образовательному пространству: культурологический подход к проблеме [Текст] / Государственный научно-исследовательский институт информационных технологий и телекоммуникаций “Информика”. – [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.informika.ru/text/magaz/pedagog/pedagog_5/a03.html.
 15. Панюкова, С.В. Концепция реализации личностно ориентированного обучения при использовании информационных и коммуникационных технологий [Текст] / С.В. Панюкова. – М.: Изд-во ИОСО РАО, 1998. – 120с.
 16. Солдаткин, В.И. Информационно-образовательная среда открытого образования [Текст] / В.И. Солдаткин // Телематика'2002: Всероссийская научно-методическая конференция – Санкт-Петербург, 2002. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://tm.ifmo.ru/db/doc/get_thes.php?id=22.
 17. Федосеев, Л.Л. О моделях и методах использования информационных технологий в обучении [Текст] / Л.Л. Федосеев // Системы и средства информатики. – М.: Наука; Физматлит, 1996. – № 8. – С. 14-16.

ГНЕЗДІЛОВА К.М.,

доцент кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту
Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького,
кандидат педагогічних наук, доцент

УДК 378.14:316.723

ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДОВИХ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті порушується питання сутності корпоративної культури викладача вищої школи, її складових. Автором здійснено спробу розглянути корпоративну культуру викладача крізь призму її складових і запропонувати методики їх дослідження.

Ключові слова: корпоративна культура викладача вищої школи, корпоративна ідентичність, організаційна поведінка, організаційна інтеграція, індивідуалізація, довіра, довіра до себе.

В статті затрагується вопрос о сущности корпоративной культуры преподавателя высшей школы, ее составляющих. Автором реализована попытка рассмотреть корпоративную культуру преподавателя через призму ее составляющих и предложить методики их исследования.

Ключевые слова: корпоративная культура преподавателя высшей школы, корпоративная идентичность, организационное поведение, организационная интеграция, индивидуализация, доверие, доверие к себе.

The article raises the question concerning the nature of university instructor's corporate culture components. The author has made an attempt to examine the university instructor's corporate culture through the prism of its components and propose techniques for their study.

Keywords: university instructor's corporate culture, corporate identity, organizational behavior, organizational integration, personalization, trust, trust in yourself.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Питання підвищення якості підготовки фахівців на сьогодні набуває ще більшої актуальності, що пов'язана з непридатністю частини студентів-випускників до працевлаштування. Перед закладами вищої освіти з боку суспільства та ринку праці висувуються нові вимоги, виконання яких залежить від правильної організації з боку викладачів освітньої і професійної підготовки майбутніх фахівців. А отже, мова йде про вдосконалення підготовки самих викладачів вищої школи.

Вищезазначеній проблемі приділяється значна увага з боку науковців. Це пояснюється багатьма

причинам, серед них варто виділити наступні:

- модернізація вищої освіти вимагає реалізації педагогічних ідей у новій формації, що відповідатиме сучасному стану розвитку суспільства;
- упровадження компетентнісного підходу у вищій школі орієнтує викладачів на перебудову навчального процесу, результатами якого є система сформованих компетентностей майбутніх фахівців;
- вищий навчальний заклад у сучасному суспільстві розглядається не як просвітницька й наукова установа, а як організація, що надає освітні послуги, а це потребує поступового перегляду системи управління ВНЗ й безперечно впливає на